

Bærekraftsmål og infrastruktur

Veslemøy Klingsheim, SI Kristiansand og Advocacy Coordinator SI Norgesunionen

11. mai 2019

Reisen til Amerika

Som Norgesunionens Advocacy koordinator, var jeg så heldig å bli invitert med i Europaføderasjonens – SIEs - delegasjon til FNs kvinnekommisjon i New York 11. -22. mars i år. FNs kvinnekommisjon (Commission on the Status of Women, forkortet CSW) er en kommisjon under FNs økonomiske og sosiale råd ECOSOC. Dette er den viktigste internasjonale møteplass for diskusjon om kvinners rettigheter. Hvert år møtes representanter for medlemsstatene for å evaluere arbeidet for kvinners rettigheter og likestilling, sette globale standarder og vedta politikk for å fremme kvinners rettigheter på verdensbasis. Sammen med rundt 140 andre frivillige organisasjoner har Soroptimist International generell rådgivende status i ECOSOC. Soroptimister fra alle føderasjoner var representert i New York, og fra SIE var vi 18 delegater i tillegg til soroptimistrepresentanter i offisielle regjeringsdelegasjoner.

Årets prioriterte tema var «*Sosial sikkerhet, tilgang til offentlige tjenester og bærekraftig infrastruktur for likestilling mellom kvinner og jenter*». Gjennomgangstemaet var «*Bemyndiggjøring av kvinner og koblingen til bærekraftig utvikling*». I løpet av den første uken var aktivitetene som en høringskonferanse hvor sivilsamfunnet presenterte og diskuterte aktuelle saker. Her var det mulighet for å møte de representanter som skal forhandle videre og å framsnakke sin egen organisasjons viktige saker. I tillegg til de offisielle forhandlingene var det i tillegg mange parallellsesjoner og sidearrangement. Soroptimistene var høyst tilstedeværende både ved deltakelse og med egne sesjoner om utdanning, sikker vannforsyning og sanitære forhold.

«*Wenn jemand eine Reise tut, so kann er was erzählen*» Sitatet husker vel de fleste som en gang i forrige århundre tok sin artium på språklinja, selv om resten av diktet om Urians reise jorden rundt er glemt. (Matthias Claudius (1740 - 1815), tysk poet). Å reise for to hundre år siden og å reise i dag kan knapt sammenliknes, verken når det gjelder transportmidler eller reisetid. Verden er på mange måter blitt mindre på disse hundreårene, vi reiser ikke på samme måte inn i det ukjente eller helt fremmede. Vi har «sett verden» gjennom litteratur, film og medier. Vi kan språk. Vi kan kommunisere uten tidsforsinkelser. Ikke minst kan vi planlegge og justere ruter, transportmidler og overnatting både før og under reiser. Infrastrukturen er på plass.

Kunnskap og læring

For meg innebærer det å reise også spenningen i å bli utfordret i mine egne holdninger også få nye erfaringer og ny kunnskap. CSW63 er i så måte en myldrende plattform hvor kunnskap, kraft og kommunikasjon byr på vidtrekkende muligheter for både utfordrende diskusjoner og påfyll av nye ideer. Når flere tusen kvinner og menn samles til samtaler, diskusjoner og forhandlinger på tvers av alle grenser er det enkelt å starte en samtale, diskutere, dele kunnskap, og også være rykende uenige.

Det kan være vanskelig å velge hvilke møter en skal prioritere å delta på, men siden jeg for så vidt kjenner soroptimistenes prosjekter og arbeid godt, valgte jeg ut en del andre sesjoner med tema jeg ikke har så mye kunnskap om. Tre av sesjonene som virkelig gjorde inntrykk er disse:

«*Health for all through woman's human rights*» organisert av WHO og hvor Irlands tidligere president Mary Robinson innledet, og var særdeles tydelig på at det er forutsetning for likestilling at kvinner tar ledende posisjoner. God helse er en menneskerett, og da må det også være tilgang til rimelige helsetjenester.

«*All united for the right to abortion*» organisert av Belgia, med paneldeltakere fra blant annet Gabon og Argentina hadde fokus på at kvinner må ha rett til å bestemme over egen kropp og at helse rett ikke må være strafferett. I dag dør det en kvinne hvert 10. minutt på grunn av usikre aborter.

«*Comprehensive response to violence against women in Palestine: Costing violence against women*», hvor den palestinske familieministeren redegjorde for hvordan det skal settes gang et program for å kartlegge samfunnskostnadene ved vold i hjemmet. Slik kartlegging er allerede gjennomført i flere arabiske land, og viser at vold medfører kostnader på tosfrede antall millioner dollar pr. år.

«*We know what we live. How to better plan and design inclusive sustainable infrastructure*» ble arrangert av New Zealand, med paneldeltakere fra Papua New Guinea og Sverige.

Infrastruktur og kjønnsperspektiv

New Zealands sesjon ved CSW63, om «*We know what we live. How to better plan and design inclusive sustainable infrastructure*», satte søkelyset nettopp på bærekraftsmål 11 i et kjønnsperspektiv. Bortsett fra at Sveriges representant i panelet stilte uten manuskript og tilsynelatende ganske uforberedt, og representanten fra Papua New Guinea holdt et relativt intetsigende innlegg om å inkludere kvinner i besluttsende organer, så var temaet en øyeåpner for meg. Jeg har ikke tidligere vært oppmerksom på at det faktisk er nødvendig med et kjønnsperspektiv i forhold til planlegging av infrastruktur.

FNs 17 bærekraftsmål med sine respektive delmål, er verdens felles arbeidsplattform for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Under bærekraftsmål 11 om «Bærekraftige byer og samfunn» skal det arbeides for å gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige. Mer enn halvparten av verdens befolkning bor i dag i byer. Utviklingen går fort og den økende urbaniseringen medfører store utfordringer også klimamessig. Migrasjon fører til at byer vokser hurtigere en utbygging av boligområder og arbeidsplasser og fører til utviklingen av slumområder med dårlige boforhold og manglende tjenester til innbyggerne. I årene som kommer vil slumområder huse flesteparten av verdens fattige.

Infrastruktur – et ord med fransk opprinnelse og som kan forklares som «installasjonene som danner grunnlag for enhver operasjon eller system», eller «de fysiske komponentene i sammenhengende systemer som leverer varer og tjenester som er avgjørende for å muliggjøre, opprettholde eller forbedre samfunnsmessige levevilkår». Skal man gjøre en grovinndeling av forskjellige typer infrastruktur, så kan dette være:

- Transport og reise
- Informasjons og kommunikasjonsteknologi
- Energi og kraftforsyning
- Vannforsyning

- Sosial infrastruktur som utdanning, helse, barnehager og andre sosiale tjenester, samt offentlige rom

Kvinner og menn spiller forskjellige roller i samfunnet, og ofte bruker og nyttiggjør de seg infrastruktur på forskjellige måter. Tradisjonelt har man antatt at kvinner automatisk nyttiggjør seg infrastrukturprosjekter på samme måte som menn, uten at man har tatt hensyn til de mulige konsekvensene som følger av at kvinner og menn har ulike sosiale roller og behov. Disse ulike behovene bør derfor tas med planlegging av byutvikling og infrastruktur.

Kvinner er ofte med avhengige av kollektivtransport enn menn, og rimelige, trygge og forutsigbare transporttilbud og – muligheter er derfor viktig både for trivsel og for deltakelse i arbeidslivet. Byplanlegging hvor det legges vekt på trygge offentlige rom og belysning vil minske risikoen for å bli utsatt for vold og trakassering. Infrastruktur i forhold til plassering av barnehager, skoler, helseinstitusjoner, parker og rekreasjonsområder må også bli planlagt med et fokus på tilgjengelighet spesielt for kvinner, som ofte er de største bidragsyterne og brukerne av slik sosial infrastruktur.

Sikker vannforsyning og trygge sanitære forhold er også avgjørende for kvinners mulighet til god helse, og har også betydning for samfunnsutvikling og kvinner og jenters mulighet for utdanning. (Skal man bruke tre timer hver dag på å hente vann kan det bety at man ikke kan gå på skolen.)

Tilgang til den teknologiske og digitale utviklingen er også viktig for kvinner, ikke bare for kvinner som aktive samfunnsdeltakere, men også fordi utviklingen gir muligheter for nye måter å arbeide og samhandle på og ikke minst grenseløse muligheter for tilgang til utdanning.

FNs organisasjon for økonomisk samarbeid og utvikling, OECD sier at få land har en integrert og helhetlig agenda for hvordan kjønnsperspektiv og bærekraftsmålene skal knyttes sammen i planlegging av infrastruktur. OECD skisserer tre hovedområder for organisasjonens arbeid:

- Samle data om tilgang til og bruk av infrastruktur mellom og innenfor land, samt se på konsekvensene av infrastrukturutvikling for kvinners helse og miljø.
- Utarbeide retningslinjer for styring av infrastruktur som utvides eller suppleres med spesifikk veiledning (for eksempel en verktøykasse) for å inkorporere et kjønnsperspektiv.
- Ha et aktivt engasjement mot regjeringer og privat sektor for å øke kvinners representasjon i beslutningsprosesser for infrastruktur.

Skal bærekraftmålenes nås innen 2030, og skal det oppnås likestilling og kvinner og jenter stilling bedres, så må styrende myndigheter innse at kjønnsperspektivet er viktig også når det gjelder infrastruktur. Det må tas politiske grep for å integrere kjønn som et aspekt i planlegging og gjennomføring av prosjekter og utbygginger. Dette er viktig i utviklingsland hvor god infrastruktur kan gi spesielt jenter og kvinner et stort løft i livskvalitet. I tillegg er det viktig at kvinner selv deltar, får utdanning og mulighet til å delta i styrende organer både i privat og offentlig sektor.

Å få være til stede i FN-bygningen, og få muligheten til å se på nært hold hvordan sivilsamfunn og medlemslandene har en plattform hvor man kan møtes i fred for å drøfte viktige spørsmål på alle samfunnsnivå, har vært en lærerik opplevelse. Jeg kommer tilbake til hverdagen med ny kunnskap, og med nye briller og syn på tjenester som jeg i stor grad har sett på som selvfølgeligheter. Jeg er privilegert og kan kjenne på at jeg kanskje ikke har noe å klage på her jeg sitter på toppen av verden. På den annen side tenker jeg, at jo, nettopp fordi jeg er privilegert og har ressurser, så har jeg et solidaritetsansvar. At

jeg i tillegg som soroptimist har mulighet til å stå opp for kvinner, og å se at arbeidet vårt gjør en forskjell er viktig.

Epilog

I skrivende stund dumper det ned et nyhetsbrev fra NAF i innboksen: «NAF tar et krafttak for trafikksikkerhet! Kampanjen «Med hjertet i halsen» setter ord på den frykten mange kjenner på i trafikken. Vi er bekymret for om barna kommer seg trygt til skolen eller reiser til og fra jobb med hjertet i halsen.» Videre heter det: «Politikerne på Stortinget har satt et mål om at 80 prosent av barna skal sykle eller gå til skolen. Da må skoleveien oppleves som både trygg og trivelig.»

I forbindelse med Nasjonal transportplan 2018–2029 fikk barna for første gang sin egen transportplan. Hovedmålet med Barnas transportplan er å utvikle et transportsystem som ivaretar hensynet til barn og unge på en god måte. Av ren nysgjerrighet har jeg nå gjort et søk i denne transportplanen for å se om det også er skrevet noe om kvinner der.

De er ikke nevnt med et ord.

—

Lesetips:

OECD Council on SDGs: Side-Event, 7 March 2019: Gender Equality and Sustainable Infrastructure: <http://www.oecd.org/gov/gender-mainstreaming/gender-equality-and-sustainable-infrastructure-7-march-2019.pdf>

Health for all through woman's human rights: <https://www.soroptimistinternational.org/health-for-all-through-womens-human-rights-ensuring-universal-health-coverage-social-protection/>

All united for the right to abortion: <http://webtv.un.org/en/ga/watch/all-united-for-the-right-to-abortion-csw63-side-event/6013520404001/?term=?lanfrench&sort=date>

Ending Violence against Women and Girls: <http://arabstates.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women>

NAF «Med hjerte I halsen»: <https://www.naf.no/om-naf/naf-mener/trygge-skoleveier/>

Nasjonal transportplan 2018–2029: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-33-20162017/id2546287/>